Occitan
Occitanie

LOS ACTES de la practica sègles 13 a 15

Alara que lo passatge al francés dins l'escrit documentari se fa que dins las darnièras decennias del sègle 12, se pòt datar de la debuta del sègle 12 l'aparicion dels primièrs actes escrits del tot al tot en lenga d'òc.

A l'ora d'ara, lo nombre de las cartas originalas en lenga d'òc, d'abans 1200, s'estima a mai o mens un milierat, espandidas sus l'ensemble del territòri occitan mas d'un biais desparièr. En principi, las cartas en occitan revèrtan aquelas que son redigidas en latin, adoptant los meteisses formularis estereotipats. Fins al sègle 13, l'usatge de l'occitan demòra segondari. La lenga d'òc concurréncia lo latin plan mai que de prene sa plaça.

Perqué se passa del latin a l'occitan ? Los istorians an balhat plan de temps coma rason las mancas de redactors en latin mas tanben la necessitat, per rendre compte de realitats novèlas, de faire rampèl a la lenga vulgara pels tèrmes tecnics sens equivalents latins. L'evolucion de la societat a comptar del sègle 13, lo desvolopament de la borgesiá urbana e dels escambis comercials, l'espelida dels consulats e de las institucions municipalas son unes elements de mai que butèron a l'abandon del latin, lenga dels clergues e dels juristas, al profit de l'occitan, lenga profana emplegada dins la vida vidanta e las transaccions comercialas.

Donacion del luòc de Lobejac d'Avairon e de la mitat de la tèrra de Còs faita per Uc del Poig e Blanca Flors, sa femna, a las religiosas de Prolha, jos l'obligacion d'instituir un monastèri de filhas a Lobejac, 2 d'octobre de 1273 (A. D. Aude, H 472)

Redigida del tot al tot en occitan fòra unas formulas finalas en latin (data e clausula d'afortiment)

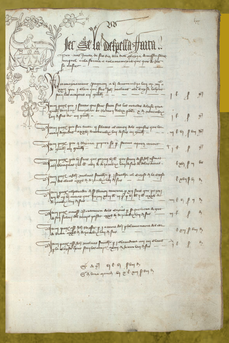

Libre dels comptes de recèptas e despensas tengut pels jurats de l'òbra parroquiala Sant-Miquèl de Carcassona, 1417-1450 (A. D. Aude, G 291)

La fabrica o « òbra » administra los bens temporals de las glèisas e provesís a la construccion e a l'entreten dels edificis sacrats. Aqueste libre dels comptes, presentant pel menut las recèptas e despensas faitas al long de l'an al dintre de la parròquia, concernís la glèisa Saint-Miquèl de Carcassona, edificada cap a 1262 dins la bastida que ven de crear lo rei de França.

Latin

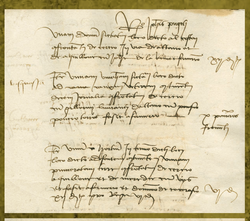

Occitan

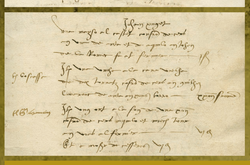

Francés

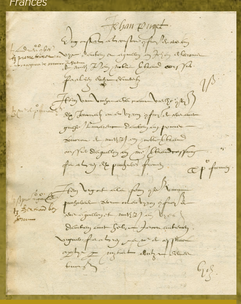

Levadors de las censivas degudas al rei a Puègnautièr d'aprèp las reconeissenças faitas entre lo 20 de novembre de 1493 e lo 13 de mai de 1495, en latin, en occitan e en francés
Archius privats de la familha de Lorgeril, depausats als Archius departamentals d'Aude (A. D. Aude, 124 J 535, 539 et 538)

Los terrièrs son los registres que contenon las reconeissenças de bens faitas pels tenenciers emfiteutas a lor senhor (descripcion de las tèrras e de las redevenças degudas). Los levadors de censivas son unes registres que recapitulan per cada tenancièr los bens que dependon del senhor e los cens e autras somas deguts. Per lo domèni reial a Puègnautièr, servam tres exemplaris del meteis levador de censivas (reconeissenças de 1493-1495) ; l'un en latin, l'autre en occitan, lo tresen en francés. Sembla qu'en primièr, las reconeissenças s'establiguèron en latin puèi reviradas del latin al francés « per estre plus intelligibles ». *Es pas totjorn aisit de destriar la version occitana de las notícias en francés :* mayso *en occitan e* oustal *en francés,* am *per « avec »,* miech jour *en occitan coma en francés,* fa al rey *(tèrmes occitans dins la version francesa en plaça de* « fait au roi »*), noms pròpris transcrits dins la version francesa amb la prononciacion occitana* (Pons Torro *en occitan,* Pouns Tourrou *en francés ;* La Fon *en occitan e* La Foun *en francés), etc.*

institut d'estudis occitans

AUDE LE DÉPARTEMENT